Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (teine koda laiendatud koosseisus)

2. oktoober 2024*

Konkurents – Keelatud kokkulepped – Metallpakendite turg – ELTL artikli 101 rikkumise tuvastamise otsus – Komisjoni ja liikmesriikide konkurentsiasutuste koostöö – Uurimismenetluse algatamine komisjoni poolt liikmesriigi konkurentsiasutuse taotlusel – Üleandmise tähtaeg – Põhjendamiskohustus – Õiguspärane ootus – Subsidiaarsuse põhimõte – Kaitseõigused – Proportsionaalsus – Hea halduse põhimõte – Vastuhagi trahvisumma ümberhindamiseks pärast kokkuleppemenetlust

Kohtuasjas T-587/22,

Crown Holdings, Inc., asukoht Yardley, Pennsylvania (Ameerika Ühendriigid),

Crown Cork & Seal Deutschland Holdings GmbH, asukoht Seesen (Saksamaa),

esindajad: advokaadid A. Burnside, C. Graf York von Wartenburg, A. Kidane ja D. Strohl,

hagejad,

versus

Euroopa Komisjon, esindajad: B. Ernst, A. Keidel ja L. Wildpanner,

kostja,

keda toetab

Saksamaa Liitvabariik, esindajad: J. Möller ja R. Kanitz,

menetlusse astuja,

ÜLDKOHUS (teine koda laiendatud koosseisus),

koosseisus: koja president A. Marcoulli, kohtunikud J. Schwarcz, V. Tomljenović, R. Norkus (ettekandja) ja W. Valasidis,

kohtusekretär: ametnik I. Kurme,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

arvestades 20. märtsi 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

kohtuotsuse [1]

1 Hagejad Crown Holdings, Inc. ja Crown Cork & Seal Deutschland Holdings GmbH paluvad ELTL artikli 263 alusel esitatud hagis tühistada komisjoni 12. juuli 2022. aasta otsuse C(2022) 4761 (final) ELTL lepingu artikli 101 kohase menetluse kohta (juhtum AT.40522 – Metallpakendid) (edaspidi „vaidlustatud otsus“) neid puudutavas osas. Euroopa Komisjon nõuab vastuhagis hagejatele määratud trahvisumma suurendamist.

I. Vaidluse taust

2 Hagejad on äriühingud, kes tegutsevad metallpakendite, sealhulgas metallpurkide ja metallsulgurite sektoris.

3 Bundeskartellamt (föderaalne konkurentsiamet, Saksamaa) algatas 2015. aasta märtsis uurimise mitme selle sektori äriühingu, sealhulgas hagejate suhtes.

4 Föderaalse konkurentsiameti taotluse alusel uurida käesolevat juhtumit võttis komisjon 19. aprillil 2018 vastu otsuse C(2018) 2466 (final) menetluse algatamise kohta juhtumis AT. 40522 – Pandora (edaspidi „menetluse algatamise otsus“).

5 Komisjon sai 25. aprillil 2018 hagejatelt leebema kohtlemise taotluse.

6 Komisjon kutsus 23. märtsil 2021 viimati nimetatuid ja teist rikkumisega seotud kontserni osalema aruteludes, et jõuda kokkuleppele.

7 Menetlus lõpetati 1. oktoobri 2021. aasta otsusega kõigi Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) territooriumide suhtes, välja arvatud Saksamaa.

8 Hagejad esitasid kokkuleppe sõlmimiseks ametliku taotluse, milles nad esiteks tunnistasid oma vastutust rikkumise eest ja teiseks märkisid maksimaalse trahvisumma, mis poolte arvates neile määratakse ning millega pooled kokkuleppemenetluse käigus nõus oleksid.

9 Komisjon saatis 19. mail 2022 vastuväiteteatise hagejatele, kes oma vastuses kinnitasid, et asjaolud ja õiguslik hinnang, millele komisjon rikkumise puhul tugines, kajastavad nende kokkuleppemenetluses esitatud seisukohti ning et nad on endiselt valmis järgima kokkuleppemenetlust.

10 Komisjon võttis 12. juulil 2022 vastu vaidlustatud otsuse. Ta leidis muu hulgas, et hagejad osalesid ELTL artikli 101 ühes ja vältavas rikkumises Saksamaa metallpakendite sektoris 11. märtsist 2011 kuni 18. septembrini 2014, ning määras neile trahvi summas 7 670 000 eurot.

[1] Esitatud on üksnes käesoleva kohtuotsuse need punktid, mille avaldamist peab Üldkohus otstarbekaks.

11 Selles summas on arvesse võetud hagejatele määratud trahvi 50% vähendamine vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (ELT 2006, C 298, lk 17), ning 10% vähendamine vastavalt komisjoni teatisele, mis käsitleb kokkuleppemenetluse läbiviimist kartellidega seotud otsuste puhul, mis on võetud vastu vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2003 artiklitele 7 ja 23 (ELT 2008, C 167, lk 1; edaspidi „kokkuleppemenetluse teatis“).

[…]

II. Õiguslik käsitlus

A. Tühistamisnõue

15 Kõigepealt tuleb märkida, et esiteks on komisjonile ELTL artikli 105 lõikega 1 antud ülesanne tagada ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamine.

16 Kohtupraktika kohaselt peab komisjon seega määratlema ja rakendama Euroopa Liidu konkurentsipoliitikat (vt 16. oktoobri 2013. aasta kohtuotsus Vivendi *vs.* komisjon, T-432/10, ei avaldata, EU:T:2013:538, punkt 22 ja seal viidatud kohtupraktika).

17 Nende põhimõtete kohaselt on nõukogu 16. detsembri 2002. aasta määrusega (EÜ) nr 1/2003 [ELTL] artiklites [101] ja [102] sätestatud konkurentsieeskirjade rakendamise kohta (EÜT 2003, L 1, lk 1; ELT eriväljaanne 08/02, lk 205) komisjonile sõltumata sellest, kuidas ta juhtumist teada saab, see tähendab eelkõige sellest, kas talle esitatakse kaebus või alustab ta uurimist omal algatusel, antud pädevus otsustada, kas tegevuse suhtes tuleb algatada menetlus, teha rikkumise tuvastamise otsus ja võtta parandusmeede, sealhulgas trahv, lähtudes prioriteetidest, mille komisjon on liidu konkurentsipoliitika raames määratlenud. Nii on see ka juhul, kui – nagu käesolevas asjas – komisjon käsitleb juhtumit liikmesriigi konkurentsiasutuse taotlusel.

18 Teiseks lõpetab määrus nr 1/2003 varasema tsentraliseeritud korra ja näeb vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele ette liikmesriikide konkurentsiasutuste ulatuslikuma kaasamise, andes neile selleks õiguse rakendada liidu konkurentsiõigust. Määruse ülesehitus põhineb tihedal koostööl, mis peaks komisjoni ja võrgustiku moodustavate liikmesriikide konkurentsiasutuste vahel kujunema (16. juuni 2015. aasta kohtuotsus FSL jt *vs.* komisjon, T-655/11, EU:T:2015:383, punkt 75).

19 Kolmandaks nähtub määruse nr 1/2003 artikli 11 lõikest 6, et komisjon säilitab liidu konkurentsieeskirjade rikkumise uurimisel ja tuvastamisel juhtiva rolli, mida ei mõjuta paralleelne pädevus, mis on riiklikel konkurentsiasutustel nimetatud määruse alusel (13. juuli 2011. aasta kohtuotsus ThyssenKrupp Liften Ascenseurs *vs.* komisjon, T-144/07, T-147/07–T-150/07 ja T-154/07, EU:T:2011:364, punkt 76).

20 Nimelt on määruse nr 1/2003 artikli 11 lõikes 6 ette nähtud, et kui komisjon algatab ühe või mitme ettevõtja suhtes menetluse ELTL artiklite 101 või 102 väidetava rikkumise tõttu, kaotavad liikmesriikide konkurentsiasutused pädevuse algatada menetlus samade ettevõtjate suhtes sama väidetava konkurentsivastase tegevuse eest, mis toimus samal ajal või samadel ajavahemikel samal või samadel toote- ja geograafilisel turul või turgudel (25. veebruari 2021. aasta kohtuotsus Slovak Telekom, C-857/19, EU:C:2021:139, punkt 30, ning 20. aprilli 2023. aasta kohtuotsus Amazon.com jt *vs.* komisjon, C-815/21 P, EU:C:2023:308, punkt 27). Komisjonil säilib võimalus

algatada menetlus isegi siis, kui liikmesriigi ametiasutus juba asja menetleb, tingimusel et ta lihtsalt konsulteerib selle ametiasutusega (8. märtsi 2007. aasta kohtuotsus France Télécom *vs.* komisjon, T-339/04, EU:T:2007:80, punkt 80).

21 Neljandaks tuleb meenutada, et vastavalt komisjoni teatise koostöö kohta konkurentsiasutuste võrgustikus (ELT 2004, C 101, lk 43; edaspidi „koostööteatis“) punktile 4 toimuvad konkurentsiasutustest moodustatud võrgustikus konsulteerimine ja teabevahetus üksnes asutuste vahel, kes tegutsevad avalikes huvides, ning teatise punkti 31 kohaselt ei anna see teatis asjasse puutuvatele ettevõtjatele individuaalset õigust sellele, et nende juhtumit käsitleb mõni kindel asutus. Üldisemalt ei tekita määrus nr 1/2003 ega koostööteatis ettevõtjale õigusi ega ootusi, et tema juhtumit käsitleb kindel konkurentsiasutus (vt 17. detsembri 2014. aasta kohtuotsus Si.mobil *vs.* komisjon, T-201/11, EU:T:2014:1096, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 14. oktoobri 2021. aasta kohtumäärus Amazon.com jt *vs.* komisjon, T-19/21, EU:T:2021:730, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

22 Koostööteatise punkti 5 kohaselt jääb igale võrgustiku liikmele täielik otsustusõigus küsimustes, kas algatada juhtumi suhtes uurimine või mitte, ning teatise punkt 55 näeb vastavalt määruse nr 1/2003 artikli 11 lõikele 6 ette, et komisjon teatab juhtumit käsitlevale riiklikule asutusele põhjused, miks ta otsustab juhtumi üle võtta.

23 Mis puudutab juhtumite üleandmist konkurentsiasutuste vahel, siis koostööteatise punktis 18 on märgitud, et „[j]uhtumite üleandmise küsimused tuleb lahendada kiiresti, reeglina kahe kuu jooksul alates määruse [nr 1/2003] artiklile 11 vastava esimese teate saatmist võrgustikule“ ning „[s]elle ajavahemiku jooksul püüavad konkurentsiasutused saavutada kokkuleppe võimaliku üleandmise küsimuses ja vajaduse korral ka samaaegse tegevuse üksikasjades“.

24 Koostööteatise punktis 19 on ette nähtud:

„[…] konkurentsiasutus(ed), kellele juhtum üleandmisperioodi lõpul üle antakse, [peab (peavad)] käsitlema seda juhtumit kuni menetluse lõpuni. Juhtumi võib kahe kuu jooksul alates käsitlemise algusest üle anda vaid juhtumi teadaolevate faktiliste asjaolude olulise muutumise korral menetluse käigus.“

25 Lõpuks puudutab koostööteatise punkt 54 täpsemalt olukorda, kus komisjon algatab menetluse määruse nr 1/2003 artikli 11 lõike 6 alusel pärast seda, kui „üks või mitu riiklikku konkurentsiasutust on teatanud […] võrgustikule, et nad menetlevad teatud juhtumit“. Selles punktis on märgitud, et „[j]uhtumi käsitlemise esialgsel etapil“, st „mis soovituslikult kestab kaks kuud“ vastavalt teatise punktile 18, võib komisjon pärast asjaomaste ametiasutustega konsulteerimist algatada nimetatud sätte alusel menetluse. Lisaks on selles punktis täpsustatud, et „juhtumi käsitlemise esialgse etapi järel“ kohaldab komisjon reeglina seda sätet ainult teatud juhtudel, st juhul, kui võrgustiku liikmed kavandavad samas juhtumis vastakaid otsuseid (punkti 54 alapunkt a); võrgustiku liikmed kavandavad otsust, mis on selgelt vastuolus väljakujunenud kohtupraktikaga (punkti 54 alapunkt b); võrgustiku liige (liikmed) venitab (venitavad) menetlust põhjendamatult (punkti 54 alapunkt c); liidu konkurentsipoliitika kujundamiseks, eriti kui mitmes liikmesriigis tekib ühesugune konkurentsiprobleem, või tõhusa kohaldamise tagamiseks (punkti 54 alapunkt d) või juhul, kui asjaomastel liikmesriikide konkurentsiasutustel ei ole vastuväiteid (punkti 54 alapunkt e).

26 Hagejate väiteid tuleb hinnata nende asjaolude alusel.

27 Käesolevas asjas rõhutavad hagejad, et nad ei vaidle vastu vaidlustatud otsuse sisule, millega nad kokkuleppemenetluses nõustusid. Nad täpsustavad, et hagiavaldus puudutab üksnes menetlusnormide rikkumisi, mis viisid juhtumi komisjonile üleandmiseni ja lõpuks nimetatud otsuse vastuvõtmiseni.

28 Hagi põhjendamiseks esitavad hagejad kuus väidet. Esimene väide puudutab koostööteatises nimetatud põhimõtete rikkumist. Teine väide puudutab õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumist ja vaidlustatud otsuse ebapiisavat põhjendamist. Kolmanda väite kohaselt on rikutud subsidiaarsuse põhimõtet. Neljanda väite kohaselt on rikutud kaitseõigusi. Viienda väite kohaselt on rikutud proportsionaalsuse põhimõtet. Kuues väide puudutab hea halduse põhimõtte rikkumist.

29 Esimest ja teist väidet ning seejärel teisi väiteid tuleb analüüsida koos nende esitamise järjekorras.

1. Esimene ja teine väide, et on rikutud koostööteatist ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet ning põhjendamiskohustust

30 Hagejad väidavad sisuliselt esiteks, et komisjonile on koostööteatis siduv ja see tekitab õiguspärase ootuse, ning teiseks, et komisjon ei põhjendanud oma otsust kalduda kõrvale koostööteatises ette nähtud esialgsest üleandmise tähtajast.

a) Argumendid, mille kohaselt on koostööteatis komisjonile siduv ja see tekitab õiguspärase ootuse

31 Hagejate argumendid jagunevad sisuliselt kolmeks osaks. Esimene osa puudutab küsimust, kas koostööteatis on komisjonile siduv. Teise osa eesmärk on kindlaks teha, kas nimetatud teatise punktid 18 ja 19 tekitasid õiguspärase ootuse, et juhtum antakse üle kahe kuu jooksul, ning kolmanda osa kohaselt tuleb kindlaks teha, kas käesolevas asjas esinesid põhjused sellest tähtajast kõrvale kaldumiseks.

1) Esimene väiteosa, mille kohaselt on koostööteatis komisjonile siduv

32 Hagejad väidavad, et kohtupraktikast tuleneb, et selliseid tegevusreegleid vastu võttes, nagu on ette nähtud koostööteatises, piirab komisjon oma kaalutlusõigust ega saa oma reeglitest kõrvale kalduda, ilma et teda olenevalt olukorrast karistataks õiguse üldpõhimõtete, sealhulgas õiguspärase ootuse kaitse rikkumise eest.

33 Komisjon ja Saksamaa Liitvabariik vaidlevad hagejate argumentidele vastu.

34 Sellega seoses tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on otsustanud, et *Euroopa Liidu Teataja* C-seeria eesmärk on avaldada erinevalt L-seeriast õiguslikult siduvaid õigusakte, vaid üksnes liitu puudutavat teavet, soovitusi ja teateid (12. mai 2011. aasta kohtuotsus Polska Telefonia Cyfrowa, C-410/09, EU:C:2011:294, punkt 35, ja 13. detsembri 2012. aasta kohtuotsus Expedia, C-226/11, EU:C:2012:795, punkt 30). Teatis Euroopa konkurentsivõrgustiku raames vastu võetud koostööteatise kohta avaldati aga 2004. aastal *Euroopa Liidu Teataja* C-seerias (20. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus DHL Express (Italy) ja DHL Global Forwarding (Italy), C-428/14, EU:C:2016:27, punkt 34).

35 Siiski tuleneb kohtupraktikast, et kui komisjon võtab vastu tegevusreeglid ja teatab nende avaldamisel, et ta kohaldab neid edaspidi nendega seotud juhtumite suhtes, piirab ta oma kaalutlusõigust ega saa nendest reeglitest kõrvale kalduda, sest vastasel korral võidakse teda olenevalt olukorrast karistada õiguse üldpõhimõtete – nagu võrdse kohtlemise või õiguspärase ootuse kaitse põhimõtted – rikkumise eest (16. veebruari 2017. aasta kohtuotsus H&R ChemPharm *vs.* komisjon, C-95/15 P, ei avaldata, EU:C:2017:125, punkt 57).

36 Nagu täheldavad hagejad, märkis Üldkohus hiljuti, et see kohtupraktika on kohaldatav koostööteatise suhtes, millega komisjon ise piiras oma kaalutlusõigust kaebuste menetlemisel, määratledes suunised, mille eesmärk on selgitada eelkõige seda, millistel tingimustel on võimalik asuda seisukohale, et kaebuse läbivaatamiseks on paremad eeldused kas komisjonil, ühelainsal riigisisesel konkurentsiasutusel või paljudel riigisisestel konkurentsiasutustel (9. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Sped-Pro *vs.* komisjon, T-791/19, EU:T:2022:67, punkt 40).

37 Komisjon leiab siiski, et koostööteatis erineb teistest teatistest selle poolest, et see käsitleb üksnes konkurentsiasutustevahelisi suhteid. Ka ei ole 9. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Sped-Pro *vs.* komisjon (T-791/19, EU:T:2022:67) käesoleval juhul asjakohane, kuna see puudutab „kaebuste menetlemist“ määruse nr 1/2003 artikli 7 ja komisjoni 7. aprilli 2004. aasta määruse (EÜ) nr 773/2004, mis käsitleb [ELTL] artiklite [101] ja [102] kohaste menetluste teostamist komisjonis (ELT 2004, L 123, lk 18; ELT eriväljaanne 08/03, lk 81), artikli 7 alusel, mitte aga juhtumite üleandmist või konkurentsinormide rikkumise tuvastamise otsust. Selle kohtuotsuse aluseks oleva kohtuasja puhul sooviti vältida olukorda, kus kaebust ei uurita, samas kui käesolevas asjas väidavad hagejad, et ELTL artiklit 101 ei tohiks lubada kohaldada komisjonil – mitte föderaalsel konkurentsiametil – üksnes seetõttu, et esialgne üleandmise tähtaeg oli möödunud. See oleks nimelt vastuolus selle kohtuotsuse eesmärgiga, milleks on konkurentsinormide tõhus kohaldamine. Lisaks käsitletakse koostööteatise punktides 20–25, 35 ja 36 peamiselt kaebuste menetlemist, mis ei ole käesolevas asjas vaidluse all.

38 Sellega seoses tuleb märkida, et vahetegemine komisjoni poolt olukorra vahel, mil juhtum algatati kaebuse põhjal, ja olukorra vahel, kus ta käsitles juhtumit omal algatusel – ja veelgi enam, nagu käesolevas asjas, föderaalse konkurentsiameti taotluse alusel juhtumit menetleda –, ei ole asjakohane.

39 On tõsi, et 9. veebruari 2022. aasta kohtuotsus Sped-Pro *vs.* komisjon (T-791/19, EU:T:2022:67) puudutab ohtu, et kaebuse rahuldamata jätmise korral rikutakse kaebaja õigusi.

40 Koostööteatis käsitleb aga nii olukordi, kus juhtumi uurimist alustati kaebuse alusel, kui ka juhtumeid, kus konkurentsiasutus on tegutsenud omal algatusel.

41 Täpsemalt ei tee koostööteatise punktid 18 ja 19, mis käsitlevad üleandmise küsimusi ja mille rikkumisele hagejad viitavad, mingit vahet sellel, kas juhtumit uuritakse omal algatusel või kaebuse alusel.

42 Seega tuleb asuda seisukohale, et vaatamata asjaolule, et võrgustikusisene teabevahetus toimub üksnes avalikes huvides tegutsevate konkurentsiasutuste vahel ega muuda kuidagi ettevõtjate õigusi või kohustusi (koostööteatise punkt 4), ei piiranud komisjon seda teatist vastu võttes enda kaalutlusõigust üksnes kaebuse esitajate, vaid ka ettevõtjate suhtes, kelle tegevust uuritakse.

43 Seega, kui komisjon ei täida enda kehtestatud reegleid, võib see vastavalt eespool punktis 35 meenutatud kohtupraktikale viia selliste üldpõhimõtete nagu õiguspärase ootuse kaitse rikkumiseni, millele hagejad käesolevas asjas viitasid ning mis on tagapool teise ja kolmanda osa ese.

2) Teine väiteosa, mille kohaselt tekitasid koostööteatise punktid 18 ja 19 õiguspärase ootuse

44 Hagejad leiavad, et koostööteatise punktides 18 ja 19 esitatud juhtumite üleandmise reeglid tekitasid õiguspärase ootuse, et juhtumi üleandmine toimub esialgse kahekuulise tähtaja jooksul.

45 Komisjon ja Saksamaa Liitvabariik vaidlevad hagejate argumentidele vastu.

46 Sellega seoses tuleb meenutada, et õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte rikkumise tuvastamiseks on vaja, et liidu institutsioon oleks isikule konkreetseid tagatisi andes tekitanud temas põhjendatud ootusi. Niisuguse tagatisena on käsitatav täpne, tingimusteta ja ühtelangev teave, olenemata selle edastamise vormist (vt 16. septembri 2021. aasta kohtuotsus FVE Holýšov I jt *vs.* komisjon, C-850/19 P, ei avaldata, EU:C:2021:740, punkt 34 ning seal viidatud kohtupraktika).

47 Koostööteatis ei anna aga täpset kinnitust, et üleandmise tähtaeg ei või olla pikem kui kaks kuud.

48 Nimelt esiteks, kuna üleandmine peab vastavalt koostööteatise punktile 18 (vt eespool punkt 23) toimuma „reeglina“ kahe kuu jooksul, tuleneb sellest sõnastusest, et see tähtaeg ei ole kohustuslik. Lisaks ei ole see punkt juhtumi asjaolusid arvestades igal juhul asjakohane, kuna poolte vahel ei ole vaidlust selles, et föderaalsel konkurentsiametil ega komisjonil ei olnud vaja – nagu näeb ette selle sätte sõnastus – „püüda saavutada kokkulepe võimaliku üleandmise küsimuses“, et „lahendada“ „üleandmise küsimused“, vaid komisjon algatas menetluse föderaalse konkurentsiameti taotlusel.

49 Teiseks tuleb märkida, et hagejad tuginevad eespool punktis 24 meenutatud koostööteatise punkti 19 teise lause kitsale tõlgendusele. Nende sõnul hõlmab väljend „juhtumi teadaolevad faktilised asjaolud“ üksnes asjaolusid, mis on asjakohased selle kindlakstegemisel, kas on toime pandud konkurentsinormide rikkumine, mitte hilisema haldusmenetluse käigus aset leidnud sündmusi, mis võivad seda mõjutada.

50 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada siiski mitte üksnes selle sõnastust, vaid ka konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa säte on (vt 27. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus De Ruiter, C-361/19, EU:C:2021:71, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika).

51 Seega ei saa hagejate tõlgendusega nõustuda, kuna see on vastuolus koostööteatise punkti 19 tõlgendusega, arvestades selle konteksti. Nimelt tuleneb teatise punktis 54 ette nähtud erinevatest juhtudest (vt eespool punkt 25), et komisjoni poolt määruse nr 1/2003 artikli 11 lõike 6 alusel menetluse algatamist võivad õigustada mitu põhjust. Kui need juhud lähevad kaugemale faktilistest asjaoludest, mis on asjakohased selle kindlakstegemisel, kas on toime pandud konkurentsinormide rikkumine, tuleb väljendit „juhtumi teadaolevate faktiliste asjaolude oluli[n]e muutumi[ne] menetluse käigus“ tõlgendada nii, et see hõlmab kõiki menetluse käigus ilmnevaid olulisi asjaolusid.

52 Seega tuleb tagasi lükata hagejate argumendid, mille kohaselt koostööteatise punktid 18 ja 19 tekitasid õiguspärase ootuse, et igasugune üleandmine peab toimuma kahe kuu jooksul.

[…]

2. Kolmas väide, et rikutud on subsidiaarsuse põhimõtet

73 Hagejad viitavad eelkõige kohtupraktikale, mille kohaselt on määrusega nr 1/2003 vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele ette nähtud liikmesriikide konkurentsiasutuste ulatuslikum kaasamine. Komisjon on seega kohustatud talle määrusega nr 1/2003 antud kaalutlusõiguse teostamisel järgima subsidiaarsuse põhimõtet. Seega oli sobimatu komisjoni poolt juhtumi üleandmisega nõustumiseks kaalutlusõiguse kasutamine, et Saksa õigusnormidest kõrvale minna.

74 Komisjon ja Saksamaa Liitvabariik vaidlevad hagejate argumentidele vastu.

75 Valdkondades, mis ei kuulu liidu ainupädevusse, võtab liit kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega, nagu see on ette nähtud ELL artikli 5 lõikes 3, meetmeid ainult niisuguses ulatuses ja juhul, kui liikmesriigid ei suuda riigi, piirkonna või kohalikul tasandil piisavalt saavutada kavandatava meetme eesmärke, kuid kavandatud meetme ulatuse või toime tõttu saab neid paremini saavutada liidu tasandil.

76 Määruse nr 1/2003 põhjenduses 34 on märgitud, et „[ELL] artikli[5 lõigetes 1 ja 3] sätestatud subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtete kohaselt ei lähe käesolev määrus kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärgi saavutamiseks ehk [liidu] konkurentsieeskirjade tõhusa kohaldamise tagamiseks“.

77 Üldkohus on juba otsustanud, et subsidiaarsuse põhimõte ei sea kahtluse alla EL toimimise lepinguga komisjonile antud pädevust, mille hulka kuulub konkurentsinormide kohaldamine (8. märtsi 2007. aasta kohtuotsus France Télécom *vs.* komisjon, T-339/04, EU:T:2007:80, punkt 89).

78 Nagu eespool punktides 18 ja 19 meenutatud, lõpetati määrusega nr 1/2003 küll varasem tsentraliseeritud kord ja nähti vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele ette riiklike konkurentsiasutuste ulatuslikum kaasamine, kuid komisjon säilitab juhtiva rolli rikkumiste uurimisel ja nende eest vastutusele võtmisel.

79 Seega, nagu meenutatud eespool punktis 20, näeb määruse nr 1/2003 artikli 11 lõige 6 ette, et olles pädeva riikliku konkurentsiasutusega konsulteerinud, on komisjonil õigus menetlus algatada otsuse tegemiseks isegi siis, kui liikmesriigi konkurentsiasutus on juba juhtumit käsitlemas.

80 Käesolevas asjas, nagu on märgitud vaidlustatud otsuse põhjenduses 11, oli määruse nr 1/2003 artikli 11 lõikes 6 sätestatud tingimus täielikult täidetud, kuna komisjon algatas menetluse föderaalse konkurentsiameti taotlusel. Menetluse algatamine ei kahjustanud seega asjaomase liikmesriigi õigusi ja igasugune subsidiaarsuse põhimõtte rikkumine on tingimata välistatud.

81 Seega tuleb kolmas väide subsidiaarsuse põhimõtte rikkumise kohta tagasi lükata.

[…]

B. Komisjoni vastuhagi

114 Komisjon on seisukohal, et pärast kokkuleppe sõlmimist on hagejate tekitatud täiendava halduskoormuse tõttu vaja neile määratud trahvi summa ümber hinnata. Hagejad esitavad vaid väiteid, millega nad vaidlustavad komisjoni pädevuse viia läbi asjaomane haldusmenetlus, kuigi nad teatasid oma kokkuleppe sõlmimise ettepanekutes, et nõustuvad sellega, et komisjon määrab neile trahvi. Komisjon leiab, et trahvi vähendamine 10% võrra kokkuleppemenetluse teatise punkti 32 alusel ei ole enam õigustatud, ning palub seega Üldkohtul oma täielikku pädevust teostades määrata hagejatele määratava trahvi summaks 9 588 000 eurot. Teise võimalusena teeb komisjon ettepaneku võtta arvesse asjaolu, et käesolevas asjas aitas kokkuleppemenetlus vaid tavapärasest palju väiksemas ulatuses kaasa avalike ressursside säilitamisele, ning väidab, et see ei õigusta trahvisumma täies ulatuses vähendamist 10% võrra.

115 Hagejad vaidlevad komisjoni argumentidele vastu. Nad leiavad eelkõige, et ükski õiguslik alus ei võimalda tühistada kokkuleppe raames kohaldatud vähendust.

116 Seega tuleb kõigepealt kontrollida, kas Üldkohtul on pädevus tühistada kokkuleppe raames kohaldatud trahvi vähendamine, mis viiks trahvi suurendamiseni, ning seejärel hinnata komisjoni nõude põhjendatust.

1. Üldkohtu pädevus

117 Seaduslikkuse kontrolli täiendab täielik pädevus, mis ELTL artikli 261 kohaselt on liidu kohtule antud määruse nr 1/2003 artikliga 31. Liidu kohtul on lisaks karistuse pelgale seaduslikkuse kontrollile õigus asendada komisjoni hinnang enda omaga ja järelikult määratud trahv või karistusmakse tühistada, seda vähendada või suurendada (vt 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Chalkor *vs.* komisjon, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus Clariant ja Clariant International *vs.* komisjon, T-590/20, EU:T:2023:650, punkt 185 ning seal viidatud kohtupraktika).

118 Kuigi kõige sagedamini taotlevad täieliku pädevuse teostamist trahvisumma vähendamiseks hagejad, ei takista miski samuti komisjonil esitada liidu kohtule küsimus trahvisumma kohta ning esitada nõude selle summa suurendamiseks (8. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik *vs.* komisjon, T-69/04, EU:T:2008:415, punkt 244, ning 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus Clariant ja Clariant International *vs.* komisjon, T-590/20, EU:T:2023:650, punkt 221).

119 See täielik pädevus kehtib ka juhul, kui – nagu käesolevas asjas – hagejad ei taotle teise võimalusena neile määratud trahvi vähendamist. Määruse nr 1/2003 artikkel 31, mis näeb sõnaselgelt ette, et liidu kohus võib „trahvi tühistada, seda vähendada või suurendada“ hagide raames, mis on esitatud otsuste peale, millega komisjon on määranud trahvid, ei sea seda pädevust nimelt sõltuvusse sellisest nõudest.

120 Seega tuleb tagasi lükata asja läbivaatamist takistav asjaolu, mille hagejad esitasid komisjoni vastuhagi suhtes.

2. Nõude põhjendatus

a) Sissejuhatavad märkused

121 Esimesena, mis puudutab kokkuleppemenetlust, siis meenutas Üldkohus selle peamisi tunnuseid juba 20. mai 2015. aasta kohtuotsuse Timab Industries ja CFPR *vs.* komisjon (T-456/10, EU:T:2015:296) punktides 58–74 ning hiljuti 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsuse Clariant ja Clariant International *vs.* komisjon (T-590/20, EU:T:2023:650) punktides 208–216.

122 Sellest kohtupraktikast nähtub, et kokkuleppemenetlus võimaldab komisjonil käsitleda keelatud kokkulepete juhtumeid kiiremini ja tõhusamalt. Selle menetluse eesmärk on seega lihtsustada ja kiirendada haldusmenetlusi, et võimaldada komisjonil käsitleda rohkem juhtumeid samade vahenditega (20. mai 2015. aasta kohtuotsus Timab Industries ja CFPR *vs.* komisjon, T-456/10, EU:T:2015:296, punkt 60, ning 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus Clariant ja Clariant International *vs.* komisjon, T-590/20, EU:T:2023:650, punkt 209).

123 Kokkuleppemenetlus toimub peamiselt järgmisel viisil. Komisjon algatab menetluse asjasse puutuvate ettevõtjate nõusolekul (kokkuleppemenetluse teatise punktid 5, 6 ja 11). Pärast menetluse algatamist teatab komisjon uurimise objektiks olevatele ja kokkuleppemenetluses osalevatele ettevõtjatele kahepoolsete arutelude käigus olulised tegurid, „nagu väidetavad faktid, nende õiguslik hinnang, väidetava kartelli tähtsus ja kestus, vastutuse jaotumine, tõenäolise trahvi hinnanguline tase ning võimalike vastuväidete koostamiseks kasutatud tõendid“ (kokkuleppemenetluse teatise punkt 16). See säte võimaldab pooltel tõhusalt esitada oma seisukohad seoses võimalike vastuväidetega nende kohta ja teha põhjendatud otsuse, kas sõlmida kokkulepe või mitte (kokkuleppemenetluse teatise punkt 16).

124 Selle teabe edastamise järel on asjaomastel ettevõtjatel võimalus valida kokkuleppemenetlus ja esitada nõusolek kokkuleppe sõlmimiseks. Nõusolek kokkuleppe sõlmimiseks peab sisaldama muu hulgas selget ja ühemõttelist kinnitust, et pooled vastutavad kirjeldatud rikkumise eest, maksimaalset trahvisummat, mille komisjon nende arvates neile määrab ja millega nad kokkuleppemenetluse käigus nõus oleksid, ning kinnitust, et nad ei kavatse taotleda juurdepääsu toimikule ega võimalust esitada oma seisukohti suulisel ärakuulamisel, välja arvatud juhul, kui komisjon ei arvesta vastuväidetes ja otsuses nende nõusolekut kokkuleppe sõlmimiseks (kokkuleppemenetluse teatise punkt 20).

125 Pärast seda, kui asjaomased ettevõtjad on vastutust tunnistanud ja esitanud kinnitusi, edastab komisjon neile vastuväiteteatised ja võtab seejärel vastu lõpliku otsuse. See tugineb peamiselt asjaolule, et pooled on ühemõtteliselt tunnistanud oma vastutust, ei ole vastu vaielnud vastuväidetele ja jäävad oma valmisoleku juurde sõlmida kokkulepe (kokkuleppemenetluse teatise punktid 23–28).

126 Lõplikus otsuses võib komisjon otsustada poolele kokkuleppe kompenseerida kuni 10% ulatuses määratavast trahvisummast (kokkuleppemenetluse teatise punkt 32).

127 Teisena, mis puudutab komisjoni vastuhagi, siis kuigi – nagu nähtub eespool punktis 118 viidatud kohtupraktikast – komisjon võib paluda Üldkohtul trahvisummat suurendada, tuleb meenutada, et selleks peab ta võimaldama Üldkohtul kindlaks teha, kas juhtumi asjaolud õigustavad trahvi suurendamist (vt selle kohta 9. juuli 2003. aasta kohtuotsus Archer Daniels Midland ja Archer

Daniels Midland Ingredients *vs.* komisjon, T-224/00, EU:T:2003:195, punkt 362, ning 8. oktoobri 2008. aasta kohtuotsus Schunk ja Schunk Kohlenstoff-Technik *vs.* komisjon, T-69/04, EU:T:2008:415, punkt 251).

128 Täpsemalt peab komisjon tõendama, et trahvisumma suurendamine on asjakohane, arvestades muu hulgas faktilisi asjaolusid ja menetluse käigus ilmnenud asjaolusid, millest ta ei olnud teadlik, kui ta võttis vastu trahvisumma kindlaksmääramise otsuse (vt selle kohta 5. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Transcatab *vs.* komisjon, T-39/06, EU:T:2011:562, punkt 402, ning 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus Clariant ja Clariant International *vs.* komisjon, T-590/20, EU:T:2023:650, punkt 222). Nimelt on oluline välja selgitada, kas hageja käitumine kohustas komisjoni – vastupidi kõikidele ootustele, mis tal võisid mõistlikult olla tulenevalt koostööst selle poolega haldusmenetluse ajal – koostama ja esitama Üldkohtus kaitse, mis käsitles konkreetselt rikkumise asjaolude vaidlustamist, mille kohta ta oli eelnevalt õigesti järeldanud, et pool ei sea neid enam kahtluse alla (vt selle kohta 14. detsembri 2006. aasta kohtuotsus Raiffeisen Zentralbank Österreich jt *vs.* komisjon, T-259/02–T-264/02 ja T-271/02, EU:T:2006:396, punkt 573).

b) Komisjoni nõude analüüs

129 Käesolevas asjas väidab komisjon, et trahvi suurendamine on asjakohane ühelt poolt seetõttu, et hagejad ei saa Üldkohtus seada kahtluse alla tema pädevust viia käesolevas asjas läbi haldusmenetlus, kuigi hagejad olid seda pädevust oma kokkuleppetaotluses tunnustanud, ning teiselt poolt seetõttu, et käesolev juhtum toob kaasa täiendava halduskoormuse.

130 Esimesena tuleb kontrollida, kas komisjon tõendas õiguslikult piisavalt, et hagejad tunnustasid haldusmenetluses tema pädevust föderaalse konkurentsiameti pädevuse asemel.

131 Esiteks, kuigi komisjon väitis juba kostja vastuses, et hagejad sisuliselt tunnustasid seda pädevust haldusmenetluses, ei esitanud ta ega teinud ettepanekut esitada ühtegi tõendit, mis kinnitaks väidet, et nad tunnustasid seda pädevust kokkuleppemenetluses, olgu siis kostja vastuses või vasturepliigis, samas kui selle pädevuse vaidlustamine on hagejate hagi ese.

132 Alles kohtuistungil märkis komisjon, et ta on valmis esitama Üldkohtule Üldkohtu kodukorra artikli 92 lõike 3 ja artikli 103 alusel määratud menetlustoimingu käigus hagejate esitatud kokkuleppe sõlmimise taotluse, mille sisu on väga „tundlik“ ja „konfidentsiaalne“. Komisjoni sõnul sisaldab taotlus teavet selle pädevuse tunnustamise kohta.

133 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et kodukorra artikli 85 lõikes 3 on sätestatud, et „[e]randkorras võivad kohtuasja pooled esitada tõendeid või taotluse nende kogumiseks enne menetluse suulise osa lõppemist või enne Üldkohtu otsust lahendada kohtuasi ilma menetluse suulise osata, tingimusel et nende hiline esitamine on õigustatud“.

134 Samuti näeb kodukorra artikli 88 lõige 2 ette, et kui taotlus menetlustoimingute tegemiseks esitatakse pärast esimest menetlusdokumentide vahetamist, peab taotluse esitanud pool põhjendama, miks ta ei saanud seda varem esitada.

135 Lisaks peab kodukorra artikli 92 lõike 3 kohaselt pool, kes selle sätte alusel menetlustoimingut taotleb, põhjendama vajadust määrata meede määrusega.

136 Kuid sõltumata küsimusest, kas komisjoni taotlust tuleb pidada kodukorra artikli 85 lõike 3 alusel esitatud tõendite kogumise taotluseks või sama kodukorra artikli 92 lõike 3 alusel menetlustoimingute tegemise taotluseks, tuleb tõdeda, et ta ei ole esitanud nõuetekohast põhjendust oma taotluse hilise esitamise kohta.

137 Nimelt piirdus komisjon kohtuistungil sellega, et osutas 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsuse Clariant ja Clariant International *vs.* komisjon (T-590/20, EU:T:2023:650) punktile 222, millele on viidatud eespool punktis 128, ning märkis, et käesolevas asjas ei olnud ta vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel teadlik, et hagejad tema pädevuse vaidlustavad.

138 Ent ühest küljest ei sea komisjoni selgitus kahtluse alla asjaolu, et hagejate hagi kohaselt oli tal alates kostja vastusest võimalik esitada mis tahes tõendid, tõendite kogumise taotlus või menetlustoimingute tegemise taotlus, et toetada oma argumenti, mille kohaselt hagejad sisuliselt tunnustasid kaudselt tema pädevust seoses kokkuleppemenetlusega.

139 Teisest küljest, isegi kui eeldada, et komisjon soovis tugineda 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsusele Clariant ja Clariant International *vs.* komisjon (T-590/20, EU:T:2023:650), kuna see kuulutati pärast 7. detsembri 2022. aasta kostja vastust ja 5. aprilli 2023. aasta vasturepliiki, siis tuleb samuti tõdeda, et nagu nähtub eespool punktist 128, ei sisalda see kohtuotsus uusi õiguslikke hinnanguid asjaolude kohta, mis peaksid põhjendama trahvi suurendamise vastuhagi esitamist ja mis põhjendaksid komisjoni toimingutega viivitamist. Nimelt tuleneb juba Üldkohtu praktikast, et komisjon peab põhjendama oma taotlust selliste asjaoludega, millest ta trahvi vähendamise ajal teadlik ei olnud (vt selle kohta 5. oktoobri 2011. aasta kohtuotsus Transcatab *vs.* komisjon, T-39/06, EU:T:2011:562, punkt 402).

140 Lisaks, osas, milles komisjon viitas kodukorra artikli 92 lõikele 3, tuleb tõdeda, et ta ei selgitanud ka, miks oli menetlustoiming käesolevas asjas vajalik, ning piirdus üldise viitega väidetavatele konfidentsiaalsuse või tundlikkuse kaalutlustele, samas kui dokumendid, mille esitamise ettepaneku ta tegi, pärinesid hagejatelt endilt.

141 Seega tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata komisjoni 20. märtsi 2024. aasta kohtuistungil esitatud taotlus esitada Üldkohtule teatavad tõendid.

142 Teiseks on komisjon seisukohal, et tema pädevuse tunnustamine tuleneb asjaolust, et hagejad avaldasid nõusolekus kokkuleppe sõlmimiseks, et nad nõustuvad sellega, et komisjon määrab neile trahvi, mis võib ulatuda teatud ülempiirini.

143 Vaidlustatud otsuse põhjenduse 16 punkti a kohaselt tunnistasid hagejad selgelt ja ühemõtteliselt oma vastutust, põhilisi asjaolusid, nende õiguslikku kvalifikatsiooni, sealhulgas nende rolli ja osalemise kestust rikkumises. Selle otsuse põhjenduse 16 punkti b kohaselt esitasid nad ka andmed maksimaalse trahvisumma kohta, mida nende arvates neile määratakse ja millega nad kokkuleppemenetluse käigus nõus oleksid.

144 Nende asjaolude tunnistamisest ei saa aga järeldada, et hagejad tunnustasid ka komisjoni pädevust, mida ei olnud kokkuleppemenetluse teatises ette nähtud, erinevalt nende asjaolude tunnustamisest, mis on konkreetselt ette nähtud selle teatise punktis 20 (vt eespool punkt 124).

145 Seega tuleb tõdeda, et komisjon ei ole tõendanud, et hagejad tunnustasid tema pädevust viia läbi asjaomane haldusmenetlus.

146 Lisaks tuleb meenutada, et käesolevas kohtuasjas käsitletavatega analoogsetel asjaoludel on Euroopa Kohus juba otsustanud, et kui komisjon võtab pärast menetluse algatamise otsust haldusmenetluse lõppedes vastu otsuse, mis mõjutab sellise ettevõtja nagu hageja huve, võib selle otsuse peale ELTL artikli 263 alusel esitada hagi, mille raames on kõnealusel ettevõtjal lubatud esitada kõik vajalikud väited. Täpsemalt nähtub sellest sättest, et akti vastuvõtja pädevuse küsimus kuulub liidu kohtu poolt sellise hagi raames teostatava kontrolli alla. Seega on liidu kohtu ülesanne hinnata, kas haldusmenetluse käigus pandi sellega seoses toime rikkumisi ja kas need võisid mõjutada selle menetluse lõpus komisjoni tehtud otsuse õiguspärasust (29. jaanuari 2020. aasta kohtumäärus Silgan Closures ja Silgan Holdings *vs.* komisjon, C-418/19 P, ei avaldata, EU:C:2020:43, punktid 63 ning 64).

147 Eeltoodust tuleneb, et vastupidi sellele, mida väidab komisjon, ei saa trahvi suurendamist käesoleva juhtumi asjaoludel õigustada sellega, et hagejad väidetavalt seadsid esimest korda Üldkohtus kahtluse alla asjaolu (st käesoleval juhul, et komisjoni asemel on pädevus föderaalsel konkurentsiametil), millega nad komisjoni kokkuleppemenetluses nõustusid. Nimelt ei ole komisjon käesolevas asjas suutnud tõendada, et hagejad tunnustasid kokkuleppemenetluse käigus, et tema asemel on pädevus föderaalsel konkurentsiametil, ega isegi seda, et ta võis mõistlikult eeldada, et hagejad seda pädevust ei vaidlusta, seda enam eespool punktis 146 viidatud vaidluste tulemusel, mille algatas teine kontsern, keda rikkumine puudutab.

148 Teisena tuleb analüüsida komisjoni teise võimalusena esitatud argumente, mille kohaselt kahjustas käesoleva hagi esitamine menetluslikku kasu, mida ta kokkuleppemenetlusest sai.

149 Sellega seoses nähtub vaidlustatud otsuse põhjendusest 16, et hagejad tunnistasid oma vastutust ja esitasid maksimaalse trahvisumma, millega nad nõus oleksid (vt eespool punkt 143), ja et nad kinnitasid, et neid on piisavalt teavitatud vastuväidetest, mille komisjon kavatses nende suhtes aluseks võtta, ning et neile oli antud piisav võimalus esitada komisjonile oma seisukoht (põhjenduse 16 punkt c). Nad märkisid ka, et nad ei kavatse taotleda toimikuga tutvumist või olla uuesti ärakuulamisel ära kuulatud (põhjenduse 16 punkt d), ning nad andsid oma nõusoleku saada vastuväiteteatis ja lõplik otsus inglise keeles (põhjenduse 16 punkt e).

150 Seega vastupidi sellele, mida väidab komisjon, sai ta menetluslikku kasu, mis jääb alles, sõltumata käesoleva hagi esitamisest (vt selle kohta 18. oktoobri 2023. aasta kohtuotsus Clariant ja Clariant International *vs.* komisjon, T-590/20, EU:T:2023:650, punkt 237). Komisjoni vahendite kasutamine vaidlustatud otsuse kaitsmiseks Üldkohtus on omane igale kohtumenetlusele ega sea seda menetluslikku kasu kahtluse alla, kuna käesolevas asjas ei kavatse hagejad muuta eespool punktis 149 viidatud asjaolusid, mida nad kokkuleppemenetluses tunnistasid, vaid vaidlustavad üksnes selle, et komisjonil on pädevus föderaalse konkurentsiameti asemel.

151 Eeltoodust tuleneb, et käesoleva kohtuasja konkreetsetel asjaoludel ei saa komisjoni taotletud trahvi suurendamist põhjendada väidetava menetlusliku kasu kaotusega ega käesoleva hagi esitamisest tuleneva väidetava täiendava halduskoormusega.

152 Seega tuleb komisjoni vastuhagi, sealhulgas teise võimalusena esitatud nõue, jätta rahuldamata.

[…]

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (teine koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Jätta hagi rahuldamata.**

2. **Jätta Euroopa Komisjoni vastuhagi rahuldamata.**

3. **Jätta Crown Holdings, Inc. ja Crown Cork & Seal Deutschland Holdings GmbH kohtukulud nende endi kanda ning mõista neilt välja 90% komisjoni kohtukuludest.**

4. **Jätta komisjoni kanda 10% tema kohtukuludest.**

5. **Jätta Saksamaa Liitvabariigi kohtukulud tema enda kanda.**

Marcoulli Schwarcz Tomljenović

Norkus Valasidis

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 2. oktoobril 2024 Luxembourgis.

Allkirjad